

PEST, I. félv.

6. szám.

Február 8. 1872.

Megjelenik e lap minden héten egyszer, esütörtökön. Előfizetési ár: helyben félfévre 1 frt 31 kr., egész évre 2 frt 62 kr.; vidékre félfévre 1 frt 70 kr., egész évre 3 frt 40 kr. A pályázatok beiktatásáért tíz sorig minden egyszeri fölvetelért 1 frt. 10 soron fölül, egyszeri közlésért 2 f., hatóbbszor közöltetik, 1 f. 50 kr, számítottatik.

Nagymélt. Apponyi György gróf urnak a pozsonyi kath. politikai casinóban folyó évi jan. hó 7-kén tartott székfoglaló beszéde.

Uraim! Az első szavak, melyeket Önökhöz intézek, a bennem helyezett bizalomért a legforóbb hálaköszönet szavai.

A tiszteletet, melyre Önök engemet méltónak tartottak, fokozza az, hogy abban részesítették, mielőtt azon helyzetben valék, hogy egyletök körül valami érdemet szerezzek. Önök élökre állítanak; de higyék nekem, hogy boldog lettem volna, ha szerenesés lehetek mint köztvitéz is egyházunk igazságos ügyéért küzdhetni.

De így — valamint Önök szives jóakarátának megtisztelő nyilatkozata előtt meghajolok és ezzel az elnöki széket elfoglalom, épen úgy, át vagyok hatva a magas kötelességektől, melyeket Önök bizalma reám szab, és ezeknek megfelelően legbuzgóbb törekvésemet odafordítandom, hogy ezen casino fáradozása által működésének terén az igazi kath. szellem újra fölélesztessék és a kath. egyház joga érvényre emeltessék, erősen meg levén győződve, hogy ezáltal, ha példánkat az országban követik és terjesztik, hazánk jobb jövőjére nézve a legbiztosabb alapot teszszük le.

Bizom Isten mindenható gondviselésében, ügyünk igazságában, nem kevesebbé számítok Önök férfias támogatására, melyet kikérek.

De sokat is beszéltem magamról, és hallgattam arról, aminek elmondására lelkem leginkább ösztönöz.

Engedjék meg, hogy kifejezést adjak az élénk örömmnek, melyet érzek, midőn oly számos, lelkes katolikust látok, — kikkel együttműködni hivatva vagyok.

Ezzel szemben háttérbe szorul minden, amit még magamról mondanom kellene. Önök elnémitanak bennem minden kételyt, minden aggodalmat, Önök látása lelkeket új bátorságra buzdítja.

Amit itt magam előtt látok, azt eddig hazánkban

csak elszigetelve találhatni. Ez első életjele a valódi kath. szellemnek, mely nagyon is soká szendergett!

Sokat lehetne arról mondani, miként történt, hogy a katolikusok e vészhozó szendergésnek oly soká átengedték magukat. Igazolóló mentséget azonban erre nem tudok. Verjük mellünk, és mondjuk el az „én vétkem“-et!

Aki azonban át van hatva e bünös mulasztás érzetétől, és az abból keletkezett gyalázattól, az buzgón arra fog törekedni, hogy vétkét jóvá tegye. Igen, nem habozok kimondani: hogy bününk elismerése képezi az első lépést, mely bennünket Isten dicsőségeért és anyaszentegyháza jogáért valódi harezosokká fog avatni.

Ne értse senki félre az általam imént kimondott szó értelmét, mintha mi oly „harezosok“ akarnánk lenni, kik a harezra kihívnak, vagy mintegy kereszteláborut szándékoznak másvallásuak vagy az állami intézmények ellen indítani.

Szavaimnak illetén netaláni elferdítése ellen tiltakozom azért, mert ez fogásai közé tartozik azoknak, kik mint a közvélemény állítólagos képviselői azt rendszeresen meghamisítani és tévutra vezetni törekcszenek. Igen, kicsinyben úgy, mint nagyban azt látjuk, hogy manap a támadó nyers erő a megtámadottat, a jogaitól megfosztottat az igazságtalan harez indítója- és szerzőjeként állítja elé.

Senki sem mondhatna erről többet, mint egyházunk; senki ezen gunynyal fölhozott szemrehányást nem tapasztalja oly mértékben, mint a kath. egyház őszinte hivi. Noha minden oldalról megtámadtatnak, gyaláztatnak és üldöztetnek, mégis arról rágalmazzák őket, hogy az államra és annak mindenhatóságára nézve veszélyesek, és a fölvilágosodás és haladás

támadó ellenségei; és mind az az égbe kiáltó igazságtalanság, melylyel szent egyházunk illetetik, azon ürügy alatt történik, hogy ezzel veszélyt háritanak el.

A legszembeszökőbb tévlelés sem óv meg elleneink ezen gyűlöletes lármájától, mely akkor hangzik leginkább és legdühösebben, ha végre derék katolikusok egy kis serege elszánja magát a szégyenítő tévlelésekből és igazolhatlan közömbösségből kilépni, hogy saját jogait védelmezze.

Ily helyzetben vagyunk mi is. E kath. casino alig néhány hónap előtt keletkezett, és mennyi megtámadásnak és gyanúsításnak volt már eddig is kitéve!

A megfélemlítés mennyi mindentféle eszközeit nem használták annak tagjai ellen! Nem szükséges azokat elsorolnom, mert ismeretesekek mindnyájok előtt.

De nem hiszem, hogy elleneink céljokat el fogják érni; mert a ki igazán katolikus, a szent érdekeket, melyek bennünk itt egyesítenek, emberi félelemből nem fogja földelni, és azok, kik elleneink gunyja, vagy félrevezetett hatalmasok üldözése miatt jobb meggyőződéseket megtagadják, ügyünkre nézve nem volnának nyereség, még ha titokban véleményünket osztanák is.

Itt is szavaim szándékos elferdítése ellen tiltakoznom kell. Nem szenved kétséget, hogy katolikus, jó katolikus lehet valaki, anélkül, hogy valamely kath. együlethez tartozzék. Erre semmiféle hitágazat nem kötelez bennünket. De valamint nem minden polgár tüzoltó, és mégis, ha nagy tűzveszély van, minden jóra való polgár a tüzoltásban részt vesz, és míg a veszély tart, tüzoltóvá lesz, — ugy nem lehetünk valóságban katolikusok, ha összetett kézzel nézzük az egyház veszélyeit és rágalmaztatását; ha ott, hol a veszély visszaverése sürgős, és arra oly kitűnő eszköz áll szolgálatra, e tüzoltáshoz nem csatlakozunk, — és ha ott, hol az egyház szent jogáért küzdeni kötelességgé lett, a harezosok sorába lépni vonakodunk.

Szavaimból tehát kivethették Önök, hogy bennünket oly harezosoknak tekintek, kik semmi rosszat nem tesznek, hanem inkább azt eltávolítani igyekeznek. Mi semmi főnnálló jogot nem támadunk meg, hanem örökségben kapott jogunk törvényes védelmezői vagyunk.

Ez a mi valódi és igazolt szempontunk, bármint igyekezzék azt a rágalom elferdíteni.

Mi nem küzdünk kizárólag a katolikus, hanem általán a vallási jogelv föntartásáért. Mi nem gyülekezünk össze más hitvallásuk ellen, hanem azon elv védelméért, mely kell, hogy az övék is legyen, ha egyházuk függetlenségét és sérthetlenségét meg akarják őrizni, mint mi. Készek vagyunk ezen közös célra velök kezdet fogni, ha bár vallásunk más, és más marad.

A veszélyek, melyeket nekünk katolikusoknak vissza kell vernünk, másvallásukra nézve is főnnállanak; mert az egyház ellenségei az ő soraikban is föl fogják áldozataikat keresni, melyeket most csak a kath. egyháztól követelnek. Az istentagadók fáradhatlan tevékenysége egykor ugyanazon ítéletet fogja rájuk mondani, melyet most csak a kath. egyház ellen intéznek. És miért van az, hogy az egyház ellenségeinek gyűlöletes törekvései csupán a kath. egyház ellen szponzósulnak? Mert ez a leghatalmasabb, mert elleneinek nézete szerint a kath. egyház bukásával, melyet ők

lehetségesnek tartanak, az általános fölforgatás legnagyobb akadályát el volna háritva, s aztán a többi egyházzal könnyebben elbánnának.

Nem szükséges mindent fekete színben látnunk vagy ábrándozóknak lennünk, hogy ezen ördögi terven keresztüllássunk.

A mit e törekvés ellenében védelmeznünk és érvényre kell emelnünk, az a föntartó (conservatív) elv vallási alapon, mely nélkül semmi jog sincs biztosítva, mely nélkül üdvös haladás nem gondolható, mert utóbbinak hiányzik az egészséges, szilárd alap, melyre építenünk kell, ha azt akarjuk, hogy művünk tartós legyen.

Nincs mit eselőköznöni, hogy a conservatív elv ugyan azon gunynyal és üldöztetéssel találkozik, mint a kath. egyház. Ugyanazon ellenei vannak mindkettőnek, mivel rokonok, szorosán összekötvék, s ugyan azon végezelra: a jogra és törvényességre törekszenek.

Azt kérdehetők, mi ok van arra, hogy valaki a conservatív elvet gunyolja, gyanúsítsa, üldözze? Nem első szabálya-e a tudománynak, hogy ha azt akarjuk, hogy valamely folyó hasznavehető, hajózásra, malmok hajtására és öntözésre alkalmas legyen, a természetes folyamagyat gondoljuk, gátakat emeljük, és a hol szükséges, a folyam apadását rés nyitása által előmozdítjuk? És miért történik mind ez? Hogy a pusztító áradást megelőzzük. Senki sem fogja állítani, hogy ez által a folyó veszélyeztetve van, hogy a víz visszahajtását akarjuk eszközölni. És mit akarnak a conservatívok szemben a kor folyamával, a szellemi áramlattal, mely soha sem fog megszűnni, míg a világ áll, és az emberi szellem munkás marad? Hogy mit akarnak? Ők is őrizni akarják e hatalmas folyam természetes, jogos ágát, föntartani a gátakat, melyeknek a vallás, erkölcs és jog alapelvei szerint fönn kell állaniok. Azon belül mindent elkövetnek, hogy a folyam haladását előmozdítsák és azt céljához közelebb vigyék. Azonban a pusztítást, melyet a folyam a törvényes gátokon való keresztülrontása által előidézhetne, meg akarják és meg kell akadályozniok.

És ez a conservatívok elleni keserű gyűlölet oka. Reánk conservatív katolikusokra nézve a szellemi áramlat haladása eszköz a legfelsőbb célhoz: Isten nagyobb dicsőségéhez, és a jóakaratu emberek java előmozdításához. Elleneinkre nézve e folyam fokozása, hogy mindent magával ragadó, pusztító áradattá legyen, — a cél. Ebben van a különbség ököztük és mi köztünk.

Önök türelmét és figyelmét talán soká is igénybe vettem (halljuk, halljuk!); de én nagy értéket helyezek abban, hogy e polit. casino szempontja minden kétely, minden balra magyarázat fölé emeltessék. Azért engedjék meg meg, hogy tevékenységünk „vég-céljáról” szóljak néhány szót.

Noha a conservatív elv érvényre emelését közföladatunk közé számítom, mégis első érdekünk a kath. egyház marad; mint az egyház, a mi anyánk igaz, őszinte fiai hittanítása, szent joga mellett a hit, remény és szeretet egész határozottságával szállunk sikra.

A mi jelszavunk: „A kath. egyház teljes függetlensége és szabadsága, — jogának sérthetlensége.” Minden jogsértés, mely az egyház ellen elkövetetik,

saját jogunk megsértése; minden erőszakoskodás, minden rablás, minden keserítés, mely egyházunkat éri, tátongó sebbé lesz szívünkben, és reánk nézve azon kötelesség származik, hogy amiatt ne csak panaszkodjunk, hanem minden törvényes eszközt megragadjunk, melyek által azon helyzetbe jutunk, hogy az egyháznak elégtételt szerezhessünk és hasonló igazságtalanság visszatérését megakadályozzuk.

E föladat erőnket fölülmulni látszik. Azt mondhatná valaki: „hogyan akarnánk mi csekély csapatcska az egyház számtalan ellenségeivel mérközni?” De erre a válasz világos: A mit mi kis körünkben kezdünk, azt más lelkes katolikusok a maguk körében szintén meg fogják tenni, míg végre nem lesz kath. népesség, hol nem volnának kath. férfiak, kiknek a jog védelmére és a támadás visszaverésére nem volna akaratjuk és bátorságuk. És akkor, Uraim, Önökhöz hasonló katolikusok összesege a magas, fölséges föladatot teljesíteni is fogja tudni.

Az elsőeknek, kik itt föllépnek, mindenesetre a legnagyobb nehézségeket kell legyőzniök. Önöket illeti meg a példaadás érdeme, a férfias bátorság tisztelete és az előharczos jutalma.

Már az a mi sorsunk, hogy jogunkat vissza kell vívnunk. A küzdőter választása nem tőlünk függ, azt elleneink jelölik ki, mert a támadók ők, és mi vagyunk a megtámadottak. Mindenhol van a mi harcsterünk, ahol szent egyházunk megtámadtatik.

És ha bár az erő, mely t a jogért és igazságért döntőleg vagyunk képesek kiállítani, nem elegendő, — engedjék csak uraim a fákat, melyeket ültetünk, erdővé nőni, és Önök igazságérzete, keresztény és hazafiúi törekvése győzni fog.

Elutasíthatlan kötelességünknek, vezérelvünknek kell tekintenünk, hogy — anélkül, hogy jelenlegi küzdőerőnket félénken mérlegeljük — lelkesüljünk, buzduljunk minden iránt, mi ami szent egyházunkra vonatkozik. Reánk nézve semminek sem szabad közömbösnek lenni, a mi egyházunkat éri, a mit annak szenvednie kell, akár itthon legyen az, akár más országokban. Mert az egész világon csak egy katolikus egyház van, ő a mi szenvedő anyánk! És e szenvedéseket csak valamennyi tagjának egyetértése, testvéri összefüggése által gyógyíthatni meg.

Hiszen e közszellem hiánya oka mindazon üdvetlen merényleteknek, melyeket az egyház ellen elkövetnek. Vajjon csak gondolható volna-e az egyházállam istentelen megrablása, Krisztus helytartójának az egész kereszténységre nézve fájdalmas és lealázó fogsága, Európa annyi helyein a templomok megszenteltelítése, végre az ugynevezett ó-katolikusok örült kísérlete és azoknak a felekezett nélküli kormányok általi pártolása; igen, gondolható volna-e mind ez, ha a katolikusok tulnyomó többsége, az a sok millio, kik a katolikus nevet viselik, valóban azok volnának, és az egyház szent joga mellett szorosan összetartanának?

Mi teszi elleneinket oly hatalmasakká? Fegyelmök, együtttartásuk. — Meg kell vallani, hogy szervezetök, fáradhatlan tevékenységök jobb ügyhöz méltó volna.

Uraim, nincs jobb, igazságosabb, szentebb ügy a mienknél. Megérdemli, hogy azt azon odaadással szol-

gáljuk, melyet elleneinknél tapasztalunk, és miután egyetértésünk, összetartásunk szent egyházunk tanításából, egységéből foly, ne engedjük magunkat ily érzékeny módon megszegyenítetténi elleneink által, kiket valóban ily szent kápos nem fűz össze.

Igen, minden valódi katolikus szoros összetartása föltétele a siker és hatalmi állásnak, mely a kath. egyházat megilleti! — De hogy ezt elérjük, a katolikus szellemet újra föl kell ébresztenünk, kis körökben helyre kell állítanunk a szétszórt elemek, az elszórtan tehetetlen hívők egyesülését. És ebben áll a mieinkhez hasonló egyletek föladata. Önök tehát velem együtt el fogják ismerni törekvéseink nagy horderejét, melyek végeztélja a világ minden valódi katolikusainak szoros összetartása!

Nem tagadom, hogy bár mily élénk részvétellel kísérjük az egyház szenvedéseit más országokban, figyelmünk és tevékenységünk mégis főképp azon bajokra és veszélyekre lesz irányozva, melyeket mimagunk és közvetlenül hazánkban tapasztalunk. De ez nem akadályoz bennünket abban, hogy messzebbre is tekintsünk, és legalább lélekben hazánkon kívül élő testvéreinkhez csatlakozzunk, kik szenvedések által látogatvák, ha bár most tetteges segítséget nem nyújthatunk is nekik.

De ez föltételezi, hogy mi katolikusok ne egyoldalulag járjunk el, azaz, hogy a kath. egyletek ne kizárólag csak saját tűzhelyökkel törődjenek.

Nem, uraim! Hogy a katolikusok szoros összetartása, melyet én az egyház és állam boldogulása föltételül és törekvéseink végeztéljül tekintek, — valósággá legyen, nem szabad oly szűkkeblűen és önzően eljárunk. Nem lehet közömbös reánk nézve egyházunk sorsa más országokban, és akkor hazánkon kívül élő hitsorsosaink előtt sem lesz közömbös, vajjon hazánkban az egyház függetlensége és szabadsága a tetszvény-jog (placetum) ujrabehozatala és annak a hit dolgaira való kiterjesztése, tehát nyílt hitkényszer által megsértetik, sőt megsemmisítettik; továbbá, ha vajjon a népiskolának az egyháztól való elszakítása, a házasság szentségének lealacsonyítása elhatároztatik-e, vajjon a kath. egyháznak autonomiájához való jogosultsága meghiusztatik-e, és végre vajjon a világi hatalom tisztán egyházi kérdésekben erőszakkal magához kívánja-e ragadni a határozás jogát?

Ezek, uraim, a mi belsérélmünk és veszélyeink, melyek ellen legbuzgóbb törekvéseinket, sőt egész erőnket kell irányoznunk. Engedje Isten, hogy egyedül a magunk törekvései által sikerüljön azoktól egyházunkat megszabadítanunk! De higgyék nekem, hogy lelkes törekvéseink egészen más súlyt fognak nyerni, ha ezen iszonyatosságokra az egész világ fölháborodva föl fog szólalni!

Az előhaladott idő, uraim, arra kényszerít, hogy ezen kimeríthetlen tárgytól megváljak, és csupán csak legközelebbi föladatunkról akarok némit Önök figyelmébe ajánlani.

A mi legközelebbi föladatunk: a szegycmenteljes állapotnak véget vetni, miután a kath. egyház érdekei sem a kormányzatban, sem a törvényhozásban képviselve nincsenek! Szegycmentpir futja el arcunkat, midőn látjuk, hogy egyházellenes rendeletek, sőt törvények is létrejönnek, anélkül, hogy a nép képviselői közt csak egy

is találkoznék, ki azok ellen felszólaljon. Szinte azt kell gondolnunk, hogy Magyarországon nincs többé kath. nép, vagy azon meggyőződésre kell jutnunk, hogy a népnek nagy, sőt legnagyobb részt katolikusok által választott képviselői minden egyebet képviselnek, csak választóik érzületét nem!

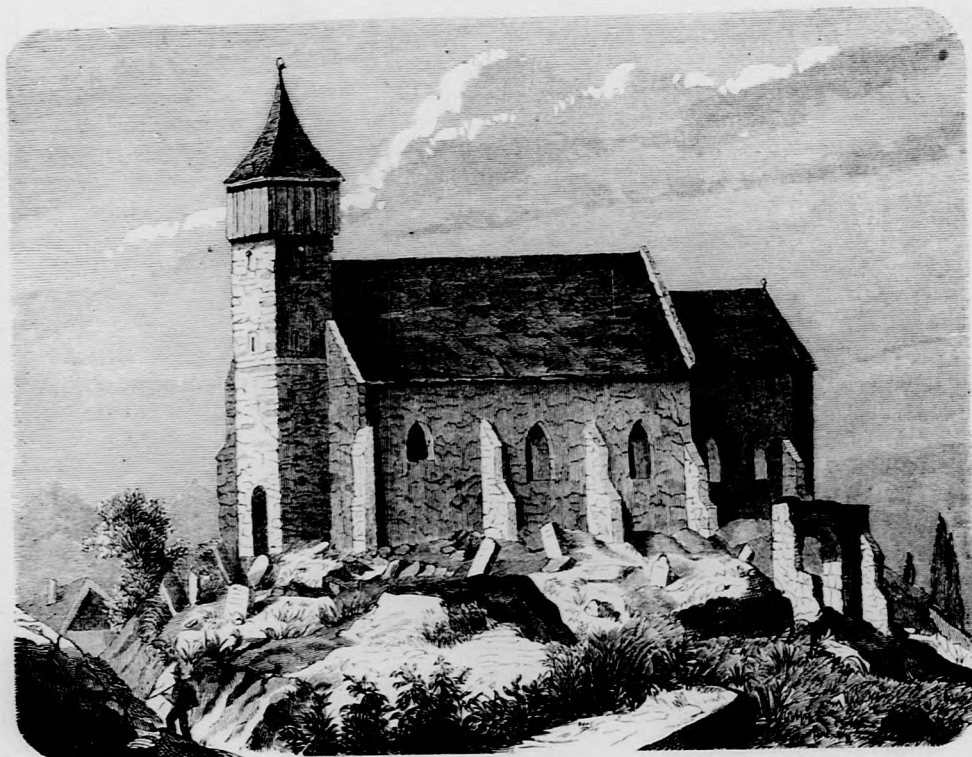
Ezt megakadályozni hatalmában áll a kath. választóknak mindenütt, a hol vagy ők maguk, vagy egyesülve a conservatív elemekkel a többséget képezik. — Következésképp legszükségesebb föladatunk gondoskodni arról, hogy e többségre szert tegyünk, továbbá oly jelölteket léptessünk föl, kik nyílt és minden összetes kérdésre nézve kimondott kötelezés által az egyház függetlensége- és szabadsága megőrzésére nézve biztositékot nyújtanak.

Ma nem bocsátkozom e föladat részleteibe, melyeket, miután azokat Önök t. tanácsosaival érett megfontolás alá veendem, egy későbbi közlésnek tartok fönn. Arra is figyelmeztet lelkismeretem, hogy Önök türelmét igen nagy próbára tettem.

Fogadják még egyszer legforróbb hálaköszönetemet nagyrabecsült bizalmukért azon biztosításom mellett, hogy a magasztos érdeken, mely Önöket egyesítette, szeretettel és buzgalommal fogok csüggni.

Bátorsággal, határozottsággal és kitartással ezen és az országban keletkezendő egyéb casinók az egyház és haza javára a legjobb gyümölcsöket fogják megérelni.

A Mindenható áldása legyen törekvéseinkkel!

A szent-imrei templom.

(L. Vegyesek.)

A szilveszter-est hatása.

(Elbeszélés. — Folytatás.)

Közelgett az október, az iskola év kezdete. Mily örömmel várják ezt a jó tanulók s nem ritkán zugolódnak a hosszú szünidő miatt!

A mi Ferink is, a mint meghallotta kedves szüleitől, hogy iskolába fog járni, alig várta már az időt, melyben rendes tanulását megkezdhesse. Kis keblét nem gyújtotta semmi oly hamar örömré, csak ha az iskoláról beszéltek, no meg ha Gellért atyáról, ki a beszélgetés után többizben meglátogatta a

csendes vadászlakot, s igen sok kedves délutánt töltött új ismerősei körében. — Gellért atyának modora, nyájas beszéde, de különösen érdekfeszítő s életbevágó magyarázatai voltak azok, melyek által Csendesék vonzalmát egészen megnyeré, úgy anynyira, hogy ha 2—3 napig nem jött, már aggodásba merült az egész ház: szomorúak voltak a szülők, szomorú volt maga Feri is, s ez esetben a világért el nem hagyta volna a házat, nehogy Gellért atya látogatását elkerülje. No de nem is sokszor történt

ez, s különösen ünnepek alkalmával nem mulasztá el Gellért atya a látogatást. Végére valóságos házibaráttá vált, s a szülők előtt oly kedves emberré lett, hogy ezek minden habozás nélkül adták kezébe Ferit, kérvén: vinné el ő maga fiukat a zárdába.

Gellért atya el is fogadta az ajánlatot, magára vállalván az atya szerepét, megtette a szükséges intézkedéseket Feri taníttatása körül.

Feri a zárdában volt. Először, természetes dolog, nagyon idegennek tünt fel előtte lakása.

Bizony a zárda belseje nem oly nyájas, mint a vadászlaké. Itt minden oly vidámságra mutat, míg ott a legkomorabban vannak elrendezve az egyes tárgyak.

A tisztelendő atyák, igaz, kedvesen bántak a kis deákkal, de mégis idegen volt az az édes anyához mérve. Hja! ők beleélték már magukat a szükséges fegyelembé, legkisebb tettök is e szerint volt irányítva, így Feri is abban mozgatták, mi eleintén bizony kissé visszatetsző. Feri míg otthon volt, mindjárt, mihelyt kimosolygott a piros hajnal, sétát tehetett az úde levegőben, szabadon hallgathatta a madarak reggeli imadalait, gyönyörködhetett a szép erdei virágokban, melyeken szintugy látszott, mint ébrednek álmaikból a rajtuk elömlő napsugárra. Hazatérvén, boczija jó friss tejjel szolgált, mely után megint hozzáfoghatott tetszése szerint a tanuláshoz, játszáshoz.

A zárdában nem tehetett így: mindennek ki volt szabva a maga ideje, határa. Rendes időben volt a lefekvés, fölkelés; reggeli mindig ugyanazon időben volt, nem különben az ebéd és vaesora is. Játszania csak akkor volt szabad, midőn ezt fölügyelője megengedte.

Azonban semmi nincs a világon, mibe nem lehetne idővel belesokni. Feri is megszokott, s oly jól viselte magát, hogy a zárda lakóinak szeretetét egészen megnyerte úgy, hogy ezek a legnagyobb nyájassággal bántak vele.

Alig telt el három hó, a kis deák egészen otthonosnak érezte magát. Megfelekezett erdei játékaikról, szorgalmasan s örömmel járt iskolába, s mi legfőbb: tanulmányait a legpontosabban végezte, szóval egész lényén előmlött a való, hogy ő helyzetével tökéletesen kibékült.

Feri négy évig volt a zárdában, mely idő alatt az alsóbb gymnasiális osztályokat elvégezte, szülei, de különösen tanítói örömére. E négy év alatt Feri több ízben meglátogatta szüleit. Sokat, igen sokat beszélt a szerzetes-életéről, mely beszédből is, bár hiányos volt, megértették a szülők, hogy egészen máskép van ott az élet, mint festik a gonosz nyelvek.

A négy év eltelté után, Feri atyja otthon akarta fogni, hogy kis elméleti tanítás mellett bevezesse a gyakorlatba, hogy így az ifju idejekorán helyettesíthesse atyját teendőiben.

Csendes bácsi erővel vadásznak akarta fiát, bár többször nyilatkozott Feri, hogy ő csak pap szeretne lenni. E pályát dicsérete jó anyja is mindig, s így Feriben a szándék lassankint oly erőssé vált, hogy nyíltan kimondá atyjának, midőn ez a vadászat mesterségéről oktatást akart neki adni, — ő nem lesz vadász.

Megvan némely atyának az a rossz természete, hogy saját állásán kívül minden másra méltatlannak tartja magzatját; melyben ő fölnekedett, s melyben nevelte fiát, abba akarja helyezni azt is, s így igen gyakran megtörténik, hogy az ifju, csak hogy szülei kedvét ne szegje, oly pályára szánja magát, melyre semmi vagy igen kevés hajlammal bír, melyből — szomoruan tanuskodik a tapasztalás — származik a legtöbb elégedetlenség; így fojtatnak el a legszebb tehetségek, melyekkel a megfelelő pályán sokat használhatnának a hazának, az emberi-

ségnek, míg ellenben oly sors éri őket, mint a virágot, melynek tere, levegője nincs a kifejlődésre, satnya marad míg él.

Ily természetet roszalni kell a szülőkben, mert gyermeköknek készakarva ássák meg a szerencsétlenség vermét.

Csendes bácsi is e gyöngeségben szenvedett, midőn fiát mindenáron vadásznak akarta, s e szándékától, bár nem örömet, csak akkor állt el, midőn Gellért atya is, ki még mindig kedves embere volt a háznak, közbeszólt, intvén az atyát, a viláért ne erőszakoljon fiára pályát, hagyja csak saját természeté sugalmára, majd ki fogja az jelölni a legalkalmasabbat.

Csendes bácsi mindig habozás nélkül rá szokott állni Gellért atya mondására; azonban most az egyszer bátorkodott ellenkezésbe tenni magát, s mintegy bocsánatot kérő hangon így szólt a szerzeteshez: már csak azért is igen szeretném tisztelendő atyám, ha fiam vadász lenne, mert még a szépapja is az volt.

Gellért atya komolyan vette a dolgot s ügyesen választott példakkal állt elő, hogy meggyőzze az atyát megrögzött elve helyetlenségéről; s a derék szerzetes addig beszélt, míg az atya hajlandónak látszott szándékáról lemondani. Leginkább meggyőzte a vadászt Gellért atyának következő mondása: hátha esetleg az ur katona volna, még pedig csak közkatona; — szeretné-e vagyis inkább, akarná-e, hogy szép tehetségekkel megáldott fia is csak közkatona legyen? Azt már nem akarom, felelé a vadász, mert hiába, ki egyben másban többre képes, többet is érdemel.

— No lássa uram, azért ne akarja, hogy fia vadász legyen. Itt nincs tér, melyen az szép tehetségeit kifejthetné...

— De már kérem, van, vág bele sértett büszkeséggel Csendes; gyakorolhatja itt ugy a lövést, hogy a feldobott krajczárt sem hibázza el, s előle valamint énelölem sem szalad el egy nyul, egy őz, vagy bármiféle vad sem...

— Jól van, szól higgadtan Gellért atya, gyakorolhatja és igen sokra viheti a lövést, de evvel szerintem csak uraságának használ, míg édes anyáknak a hazának igen keveset vagy épen semmit sem. Azt pedig csak belátja édes ur, hogy ez utóbbi amannál mindig előbbre teendő. Fia bár mily ügyes vadász legyen is, sebet ejt, de nem hegeszt, míg ellenben szabadon választott pályáján lelkismeretesen haladva, sebet sohasem ejt, de mindig hegeszt.

A hazán sok seb van, s ha félrevonulnak azok, kik képesek volnának egygyel-mással gyógyítani, a sok vérzés után egyszer csak kimerülve dől meg szép hazánk, melynek nevét és dicsőségét egykor Európa hirdette. Könyekbe lábadtak az egyház- és hazáért egyformán hevülő szerzetes szemek, s a vadász megindulva ez érzékeny szavakra, rebegő: legyen úgy; azt akarom már most én is, ne legyen vadász, de szeretném ha... Akart még mondani valamit, de hangja elakadt; tiszteletlenségnek tartá-e a pap előtt kimondani ilyenén gondolatát: de szeretném, ha pap se lenne, — vagy pályát akart fiának kitzúzni, mit jónak látott előbb komolyan megfontolni? azt már nem tudjuk.

Azonban Csendes bácsinak megkezdett mondatát gyorsan kiegészíté Katalin asszony, ki az egész beszélgetést félfüllel hallotta az eperfa alatt, hol kötögetett. Ugymint most a félig nyitva állt ajtó küszöbére lépett, férje felé fordulván, kissé hevesen következő szavakat ejté ki: szeretnéd, ha pap se lenne? ... pedig az lesz.

Tapasztalhattuk, hogy nagyon roszul esik az embernek, midőn hevenyében szülemlett gondolatát ő maga, mintegy félvén valamitől, nem akarja nyilvánítani, azonban egy kis elhibázott kötszó, arezjáték, vagy tagjáratás azt mégis elarulván, a mit magunk félig kimondottunk, azt más egészen feltárja.

Csendes bácsinak is mi sem esett volna rosszabbul, mint hogy gondolatát kedves neje egészen és leplezetlenül kimondotta, s bár őszbe kezdett borulni, mégis elpirult s megfellebbezve arról, hogy Gellért atya is jelen van — hevesen kitért: „azt épen nem akarom!”

Talán a boldog házások életében első eset volt ez, melyben ily ellenszegülés adta elő magát.

Csendesné szomoruan vonta be maga után az ajtót, s elfoglalta előbbi helyét. Ujjai szorgalmasan mozogtak, de arczáról le lehetett olvasni, hogy valamely kedvenc terve megbiúsulásától fél.

A szobában újra fölvettek a beszéd fonalát. Csendes bácsi kissé megbékülve szóla: „Kedves tisztelendő atyám! becsásson meg, hogy nőmnek beavatkozására oly hevesen fakadtam ki; s szépiteni akarván a dolgot, e közönséges mentő mondattal zárta be beszédét: sokszor nem úgy érez az ember, mint beszél.”

Gellért atya kimondá, hogy őt legkevésbé sem sérté meg szavaival, s rögtön utána tevő: ő épen nem akar Feri sorsa fölött határozni; előbb is csak szerény nézetét mondá el az erőszakolt pályák fölött, s hogy szavaival nem azt akarta érteni, mintha Feri a vadász-pályán nem lehetne oly becsületes ember, mint bár az ország legelső állomásán.

Csendes bácsi észrevette, hogy kissé elhamarkodott szavaival a jámbor szerzetest, bár ez nem mutatja is, mégis csak megsértette, azért alázatos hangon így fordult hozzá: Engedjen meg tisztelendő atyám, én sem úgy értettem, de ha ki kell mondanunk igazán, mit belsőmben érzek: jobb szeretném, ha fiam nem lenne pap. Nem azért, mintha én e pályát nem tisztelném, sőt örvendenék, ha láthatnám, hogy a Csendes-családból is van Istennek szolgálói között: de csak azért, mert lássa Gellért atya, Feri az egy, ki családunkat továbbra is fentarthatja; ha ő most pap lesz, ugy családunk kihal.

Gellért atya mely elméjével csakhamar átlátta az atya egész számítást s így felelt: jól van uram, ha csak ezt akarja, ugy ezen könnyen lehet segíteni annélkül azonban, hogy fiának vadásznak kellene lenni. Lássa, igen sok világi pálya van, melyek egyikén szép tehetségű gyermeke, derék, sokat segítő fia lehet e hazának, s emellett fentarthatja a Csendes-családat is.

Már most Csendes urannak akarva, nem akarva bele kellett nyugodni abba, hogy Feri fia vadász nem lesz. Elhatározta tehát, hogy Ferit tovább taníttatja, bár nem papi, hanem világi pályán.

P... városban csak négy kath. gymnasiális osztály van; most tehát újra föbenjáró kérdés volt, hova adja az ifjut tanulmányai folytatására. Eleget kérdezte ez ügyben a férj tapasztalatdus nejét, de ez most már semmi határozott feleletet nem adott. Katalin asszony, mióta megtudta, hogy kedves Ferije az általa is annyira ohajtott papi pályára nem léphet, szomorú volt mindig s mélázó, mint midőn az ember, bár nem látja tisztán a jövőt, mégis valami roszt sejdít abban.

— Ennekem mindegy, szokott volt a nő felelni, akárhova viszed Sebestyén, de meglásd, roszt következményei lesznek akaratosságodnak. A fia már nagy s bizony ő többé nem fog menni kosztra a ferencziek zárdájába, de mi sem akarhatjuk ezt, mert ha már világi lesz, tanuljon forgolódni a világban; meg különben is előbbi helyén nem folytathatja iskoláit, mert mint magad is tudod, ott már mindent elvégzett, ha csak a reformatus kollégiumba nem adjuk, ezt pedig mint katolikusok nem akarhatjuk.

— Oh kedves fiam! szóla könyeit törölgetve, mily jó volna, ha már te is Gy... város kis-seminariumában lehetnél! Menyire nyugodt volnék, hogy te gondos kezek alatt vagy, hol

megőriznék azon erkölcs-hitvirágokat, melyeket édes anyád oly buzgalommal nevelt szivedben! S ekkor arczát kötényével betakarván ugy zokogott, hogy férjét is majd megindítá.

Azonban Csendes azon konok jellemek közé tartozott, kik egyszer nyilvánított szándékuktól semmiért sem térnek el. Kimondta, hogy fiát papnak nem adja, s e mellett meg is maradt.

— Akár mi lesz édes nőm gyermekünkötől, én őt papnak nem adom. Így szokott a férj válaszolni neje zokogására.

(Vége következik.)

R ó m a i l e v é l .

Róma, febr. 1.

Önök bizonyára kíváncsiak arra, hogy gróf Andrássy Gyula bécsi külügyminiszter ismeretes nyilatkozata a pápa ügyében minő benyomást tett Rómában?

Azt körülbelül tudták itt, hogy a katolikusok Andrássy gróftól nem sokkal többet várhatnak, mint a lutheranus Beusttól. Csak az volt kissé meglepő, hogy midőn Andrássy gróf hivatalosan nyilatkozott, és mind az apostoli fejedeleme, mind a maga katolikuságára hivatkozott, nem átalított ily nagyon komoly dolgot guny tárgyává tenni; mert egy Andrássy csak nem lehet azon nézetben, hogy a pápa helyzete az okból megszűnik nyugtalanító lenni, mivel Olaszországban 30 püspököt nevezett ki! Az igaz, hogy püspököket nevezett ki, de legtöbb helyen a kormány székházaikat lefoglalva tartja, birtokaik élvezetét megtagadja tőlük, és ezer nehézségekkel kell küzdeniök, melyeket az olasz kormány gördit utjokba. De valójában, mi a püspökök, sőt bibornokok kinevezése, mely a pápa teljhatalmának csak igen kis részét képezi, abhoz képest, a mit a katolikus világ 16 hónap óta az illető kormányoktól kíván? Mert azon nyilatkozat, melyet Viseonti olasz miniszter az országgyűlésen tett: „Szavazzatok csak, a garantia-törvény még nem utolsó szavunk. Mi vagyunk az erősebbek; ha jónak látjuk, tetszésünk szerint megváltoztatjuk”, — ezavak nem esupán Olaszországban, hanem máshol is folyvást hangzanak a katolikusok füleiben. A kormányok nagyon egyoldalul megengedtek az olasz kormánynak, hogy úgy bánják a pápával, amint neki tetszik. — Olaszország tetszése szerint gunyolja a pápát és a kath. világot, mivel a kormányok kivétel nélkül a katolikusok ellenei. Andrássy gróf válasza igen világos ujjmutatás arra, hogy a kath. mozgalomnak, mely ezéül tűzte ki a kath. kereszténység fejének megszabadtítását, pillanatig sem szabad vesztegelnie; kell, hogy e mozgalom meggyőzze a kormányokat, miszerint saját érdekekben áll, hogy a katolikusok igazságos követeléseinek eleget tegyenek.

A napokban volt alkalmam látni Róma városának új szépitési tervét, melylyel a mostani boldogítók nevéket halhatatlanná akarnák tenni. Hogy a város legnevezetesebb emlékével kezdjem, a szent Péter egyháza homlokzatával szemközt álló nagy ház és mögötte levő kisebb épületek majdnem az angyalhidig le fognának rontatni, hogy a főnséges egyház tere minél szélesebb legyen. — Továbbá az angyalvár sánczait lerontanák és helyökbe mulatókerteteket rendeznének, melyek a Borghesepalota közelében lánczvid által köttetnének össze a Tiber tulsó partjával. A néptérről (Piazza del Popolo) egyenes utczát akarnak nyitni a Tiberhez, s itt vashidat építtetni az új népkerthez. A Corso megtartaná eddigi alakját, kivéve a Colonna-térrel átellenben levő helyet, ahová nagy szabad tér terveztetik egy széles utczával, mely a Via del Angelo Custode-ba menne. — A

Corso felső végén diadal-ut (Via triumphalis) tervezetik, mely a Capitolium körül a mamertini börtönökig vezetne. — A Condotti-utca meg fog hosszabbítani azon lánchídig, mely több év előtt az angyal-hídtól balra épült; a Transtevere minden utcáját szélesítik; a Sisto-hídtól jobbra és balra új hidakat építenek; a Ghetót, hol a zsidók laknak, pompás zsidóparadicsommá varázsolják; a Pantheon körüli épületek lerontatnak; a tér a Magdolna-egyházig meghosszabbítatik, innen pedig a Borghe-se-palotáig széles utcát nyitnak. A Trevi nevű gyönyörű kút előtti tért a Quirinálhoz vezető utcáig akarják nagyobbítani.

Ezek a tervezett újításnak nevezetesebb pontjai. Hogy a lerombolandó házak miatt lakáshiány ne támadjon, három új városnegyed építése van tervezve. Mind ez szép papíron, egy-némely része valóságban is igen jól venné ki magát, de fődolog a pénz, és honnan vennék ezen óriási munkához a sok milliót? A boldogító urak alkalmasint megelégszenek majd azzal, hogy a szépítési tervet elkészítették papíron!

Mindent elkövetnek jelenleg, hogy a nép szívéből a vallást és erkölcsiséget kiirtsák. Eszközül használják erre a szinpadot is, melynek a nép művelődésére kellene szolgálnia. A színhá-

zakban folyvást a vallás és papok elleni gyűlöletet és megvetést szítják; az erkölestelenséget a legesábitóbb módon megkedveltetik, a házasság szentségét úgy állítják elő, mint nevetséges előítéletet, mely sötét időkből származik. E napokban a többi közt előadtak egy szindarabot, melyben egy érseket teljes díszben földre tepernek és lábbal tapodnak. Egy másik darabban keresztelés fordul elő. A keresztelést erőszakosan felbeszakítják, a papot ide-oda taszigálják, ütik-verik, és a gyermeket diadalmasan a városi hatósághoz viszik. Egy harmadikban a házasságot tisztán polgári szerződés gyanánt mutatják be; egy negyedikben a szerzeteseket és apácákat egymással a legfeszettebb viszonyban álló erkölestelen személyek gyanánt tüntetik fel. Ilyen szellemű szindarab vagy 20 van, melyekkel a közönséget mulattatják!

Ugy hallani, hogy multkor Mihály orosz nagyherceg Ő Szentségének az orosz cárnak egy sajátkezűleg írt levelét kézbesítette, melyben a cár azon magas ohajtását fejezi ki, hogy ő szentsége és Oroszország közt a diplomáciai összekötetés minél előbb ismét helyreállítsák. — Ő Szentsége legközelebb ismét több lengyel püspököt fog kinevezni.

HETI KRÓNKA.

Pest, febr. 2.

(—ss—) A belügyminiszter multkor az országgyűlésen nyilatkozatot tett, mely közbiztonsági helyzetünkre éppen nem kedvező világot vet. Sajnálja, hogy a körülmények és tények erősebbek szándékánál és rendeleténél, s ezért fön kell még tartani a kir. biztosságot. Tény az, hogy míg tavaly decemberben 400 befogott rab volt, addig most a befogott rabok száma 800-ra szaporodott, nem mintha azóta ennyi új bűnügy derítettett volna föl, hanem mert a rég megkezdett bűnügyek hálózata ennyi bűnrészt tüntetett elő, sőt jelentheti, hogy ezeken fölül van 1400 bűnrészes szabad lábön. Annak bizonyosságul, hogy a királyi biztosságot sokára föntartani éppen nem szándékozik, csakis azt említi, hogy csak további 10 hónapra kérte meghosszabbítását, miután a királyi biztos maga azt jelentette, hogy 10 hónap alatt bizton reményli működése végleges befejezését.

— Az éjszak német szövetség eddigi pesti consulatusa, mint értesülünk, a Németországban végbement nagy államjogi átalakulásnak megfelelőleg a német birodalom consulatúsává alakítottatott át, s ez alkalommal főconsulatusi rangra emeltetett. Főconsullá továbbra is Wecker-Gotter báró eddigi consul nevezetett ki.

— Londonból írják: Ha a jelek nem esznek ismét, elközeledni látszik a szerencsés pillanat, melyben Irhon jogos követelményei végre számadásba felvételnek. Gladstone ur hajlandó a „zöld sziget“ püspökeinek előterjesztéseit meghallgatni s el van határozva a nemzeti iskolákat felekezetiékké átalakítani, nem különben a kath. felsőbb tanintézetek fentartására a pótösszeget megadni. Cullen bibornok ő eminentiája már vasárnap azon helyzetben volt, hogy a nagy kath. értekezlet előtt kinyilatkoztathatá, miszerint erősen meg van győződve, hogy Gladstone ur, „megnyugtató nevelésrendszert“ fog behozni Irhonba.

— Párisban Chambord gróf egy köriratot tett közzé, melyben ekként nyilatkozik: „Ama szívósság, melylyel szavaimat, gondolkozásmódomot s cselekményeimet igyekeznek elferdíteni, tiltakozásra kényszerít engemet. Ama elha-

tározásom, hogy Chambordról távozzam, titkos agitacionalis szándékképen tudatik be nekem. Én nem tartozom számot adni utamról, melyet magam elé szabtam, de mindazon remények hiuk, a melyek talán kötelességeim elfelejtésén alapulnak. Én soha nem fogok lemondani, soha nem fogok beléegyezni, hogy a monarchia-ely Franciaország öröksége, nagyságának és szabadságának utolsó reménye, melyet én negyven évig sértetlenül megóvtam, károsodjék. Nem fogom szenvedni, hogy ismét a caesarismus által fenyegettéssék, vagy az anarchia által megátamadtassék azért, mert az ország boldogsága személyes kérdésekben és nem elvekben kerestetik stb. Végül azt fejezi ki, hogy elhatározásait semmi sem fogja megingatni, türelmét semmi sem fogja kifárasztani és soha nem fogja beléegyezését adni abba, hogy a forradalom legitim királyává legyen.

E manifestum az Orleansok ellen látszik intézve lenni, kik az örökös monarchiát a forradalom vívmányaival akarták megegyeztetni. A manifestum ezzel még jobban kitégítja azon irt, mely a legitimistákat és royalistákat egymástól elválasztotta.

Vegyesek.

Az Erdélyben Károlyfehérvárról Enyedre vezető országúton haladva, a Maros völgyét két oldalt bezáró hegyek közt emelkedik barna falaival a Hunyádi János dicső győzelmeit hirdető emlékek egyike, a szent-imrei templom, melyet ő e helyen nyert győzelem alkalmával 1442-ben emeltetett. Falai a szentély kivételével, mely későbbi építmény, többnyire római kövek- és téglákból rakvák.

Hogy egykor számos magyar család lakta Szent-Imrét, és hogy népes hely lehetett, tanúbizonysága e templom, mely az akkori időben Erdély egyik legnagyobb szerü épülete vala; most azonban néhány család kivételével románok lakják, kik között nem egy magyar nevü találtak.

Rövid hírek.

— A király ő Felsege — hír szerint — februárban, a királyné pedig mártiusban jó Budára.

— Ő Felsege mélt. Horváth Mihály püspök urat a közoktatási tanács elnökévé méltóztatott kinevezni.

— A miniszterium engedélyt adott egy az ülői-uti vámházról Kis-Pestig s eshetőleg Kőbányaig, nem különben Kis-Pesten, Kossutfalván és Erzsébetfalván keresztül Soroksárig terjedendő lövonatu vaspálya építésére.

— Nm. gróf Cziráky János a mult héten vesztette el szeretett ipát, gróf Deza sse Ferenczet, es k. kamarás és őrnagyot, Lipót-rend lovagját, a katona érdemkereszt birtokosát, több külföldi rend lovagját. Az ő. v. f. n.!

— Ft. Perger János kassai püspök ő mga a pesti oltáregylet céljainak előmozdítására 50 frot ajándékozott.

— A tervezett pesti sugárutat hír szerint a vállalkozó 5 év alatt tartozik kiépíteni.

— Hír szerint a gyöngélkedő Jekelfalussy Vincez fehérvári püspök ő mga mellett mint segédpüspök Pauer János ő mga fog működni.

— Farkas Péter jászberényi prépost-plébános élte 54-ik évében jan. 29-kén az Urban elhunyt. Az ő. v. f. n.!

— Egy igen diszes aczélmetszetű esipkésképre figyelmeztetjük a t. közönséget, mely épen most jelent meg Svájcban Benziger-nél és néhány hét múlva a Sz. István-Társulat ügynőségében is kapható lesz. A kép az igen jó hírből álló Deschwand-en rajza után készült. — A háttérben magas kereszt áll, mely előtt IX. Pius térdelve sz. Péter kezét tartja; az apostolfejedelem másik kezével fölmutat a keresztre. Fölirat fölül: „In cruce salus“, alul: „Cruce de cruce.“ Egy példány alig fog 5 krajczárnál többbe kerülni.

— Mélykúton Bács megyében nt. Lajthay János segédlelkész ur a felnöttek oktatását oly kitünő sikerrel szervezte, hogy abban három külön teremben legalább háromszázan vesznek részt. — Üdvös volna, ha a felnöttek oktatását mindenütt kath. férfiak vennék kezükbe; ha mi nem tesszük, szervezünk mások, és pedig nem oly irányban, mint ohajtanók.

— Németországban nagy figyelmet gerjeszt egy számos protestáns lelkész által a paderborni püspökhöz intézett levél, melyben kijelentik, hogy készek a katholicismusra átlépni és a protestantismusnak a katholicismussal való egyesülését előmozdítani, ha a püspök Ő Szentségénél kieszközli, hogy az egyesülés két fő akadály megsejtesse. Az első akadály eltávolítása az volna, hogy a lelkészek, mielőtt az egyházi rendet fölveszik, megházasodhassanak; a második pedig, hogy a hivatásuk a kehely használata megengedtesse. Kérelmeket terjedelmesen indokolják. A levél 1869-ki aug. 18-ról van keltezve, de csak most jutott nyilvánosság elé.

— Téglás János rábapatonai plébános jan. 27. élte 45-ik évében az Urban elhunyt. Az ő. v. f. n.!

— Bakonybélben egy alig 1200 lelket számláló magyar helységben Zircz és Pápa közt a Bakony kellő közepében, ft. Nyulassy Antal plébános, ismeretes költőnk fáradozása folytán kath. casino alakult, mely több lapot járát, és most egy kis könyvtárt alapít. Isten éltesse a lelkes bakonybélieket!

— Január első felében sajtóságos congressus volt Bécsben: a siketnéma ké. Csupa siketnéma jött össze gyűlést tartani, tanácskozni. Siketnéma volt az elnök, a jegyző és az egész hallgatóság. Tudvalevő, hogy a siketnéma betanult jelek által, melyeket ujjaik különféle hajlítása- és összerakásával képeznek, fejezik ki gondolataikat. — Ily jelekkel tartotta az elnök előadását, ily jelekkel értekeztek a jelenvolt tagok. Magában véve érdekes jelenség, bár alig értettek belőle valamit azok, kiket az Isten hallással és szólási tehetséggel megáldott.

— Társulatunk tagjai bizonyára örömmel veendik azon hírt, hogy Pó r Antal, ki jeles műveivel rövid idő alatt legjobb történetiróink sorába emelkedett, s kinek „Szent István“-ja is köztetszéssel fogadtatott, jelenleg Hunyadi János terjedelmes életrajzán dolgozik, mely szintén a „Házi könyvtárban“ fog megjelenni.

— Hogy a Szent-István-Társulat elemi tankönyvei mennyire terjednek, annak egyik örvendetes bizonyoságnak szolgál az, hogy az ABC-könyv, melynek első kiadása 70-, a második 50-, a harmadik 30 ezer példányban nyomtatott, alig másfél év alatt most már negyedik kiadást ér.

— Közeledv n a szent bűjt, figyelmeztetjük a ft. lelkészeket a Szent-István-Társulat ügynőségében kapható következő szentképekre: Gyónási emlék (fekete) magyar fölirattal 100 db 1 frt, ugyanaz színézve 100 db 3 frt, áldozási kép (fekete) magyar és német szöveggel 100 db. 1 frt, (színezett áldozási emlékek utban vannak Benziger-től s szintén megrendelhetők). Keresztut 14 művészi kivitelű fényképben ugyanannyi diszes kerettel 2 frt, Mária élete a keresztuthoz hasonló kivittel 2 frt.

— Ugyan csak a Szent-István-Társulat ügynőségében kaphatók: Canontablák a kiállítási minőség szerint 40 kr, 60 kr, 70 kr, 1 frt 20 kr, 1 frt 40 kr, 1 frt 70 kr. — Praeparatio ad missam és gratiarum actio egy-egy 20 kr. — Missale nagyalak diszkötésben 30 és 26 frt. — Kisebballaku Missale aranszegélylyel 14 frt, vörös szegélylyel 13 frt. — Missale 8-ad alakban vörös diszkötéssel s aranszegélylyel 8 frt, ugyan az füzve 4 frt. — Missae defunctorum bőrkötésben aranszegélylyel 3 frt 50 kr, ugyanaz vörös szegélylyel 2 frt 50 kr. — Breviarium Romanum diszes kötésben aranszegélylyel 4 kötet 16 frt. — Szentírás füzve 4 frt, ugyanaz kötve 6 frt 50 kr. — Szent-szakaszok bőrbé kötve 2 frt 20 kr, ugyanaz füzve 1 frt. — Goffine oktató és épületes könyve bőrkötésben aranszegélylyel 5 frt 20 kr, ugyanaz félvászonban 4 frt, füzve 3 frt.

— Napilapok 1872-ben. A német birodalomban megjelent 1743 napilap, Ausztria-Magyarországban 268, Svájcban 252, Franciaországban 392, Belgiumban 196, Németalföldön 174, N. Britanniában 1253, Dániában 96, Svéd-és Norvégországban 184, Oroszországban 160, Olaszországban 333, Spanyolországban 91, Portugálban 26, az éjszakamerikai Egyesült-államokban 622, a többi Amerikában 131, Ázsiában 57, Afrikában 50, Austráliában 75. — Magyarországon és a hozzátartozó részekben összesen megjelenik 307 lap, ezek közül 168 magyar, 78 német, 47 szláv, 11 román és 3 olasz.

Szerkesztői mondanivalók.

Ft. M. J. Kárásztelek. A jövő számban. Az ígértre bizalommal számítok. — n. Legközelebb.

Kiadja a Szent-István-Társulat (Lövész utca 11. sz.) — Felelős szerkesztő: Füssy Tamás.

Pesten, nyomtatott az „Athenaeum“ nyomdájában 1872. (Barátok tere 7-dik szám.)

Füssy Tamás